

ПАМ'ЯТІ ЮРІЯ ВАСИЛЬОВИЧА СТЕФАНІКА



18 вересня 2013 року відійшов у вічність відомий український учений, доктор технічних наук, професор Юрій Васильович Стефанік, багаторічний завідувач відділу проблем геотехнології горючих копалин Інституту геології і геохімії горючих копалин (ІГГГК) НАН України, заслужений винахідник України.

Юрій Стефанік народився 31 липня 1947 р. у селі Русові Снятинського району на Станіславщині (нині Івано-Франківська область). Того самого року його батьки переїхали в м. Яремче, де пройшли дитинство та юність Юрія. З 1954 по 1965 р. він навчався в Яремчанській середній школі, його улюбленими предметами були історія, фізика, математика, хімія. 1965 р. Юрій стає студентом фізичного факультету Львівського університету ім. І. Франка. Після закінчення навчання 1970 р. був скерований на роботу у ВО “Полярон”, однак юнак обрав інший шлях – шлях науки.

17 серпня 1970 р. Юрій Стефанік був прийнятий на роботу у відділ проблем глибинних вуглеводнів Інституту геології і геохімії горючих копалин, у якому пройшла вся його наукова та науково-організаційна діяльність. Учителем Юрія Стефаніка був доктор технічних наук, заслужений діяч науки і техніки УРСР, професор Еммануїл Богданович Чекалюк – засновник нового наукового напрямку: термодинаміки нафтового пласта та термодинаміки генези вивіпних вуглеводнів. Юрій Васильович Стефанік став продовжувачем цього інноваційного напрямку нафтогазової геології, який він розвивав та вдосконалював усе життя.

1980 р. Юрій Стефанік здобув науковий ступінь кандидата хімічних наук. У дисертації “Физико-математическое моделирование термодинамических условий образования нефтеподобных систем” він уперше на основі хімічної термодинаміки, фізики і математичних методів розробив методику аналітичного розрахунку термодинамічних функцій у стандартному стані в інтервалі температур 298,15–3000 К. Він математично довів, що система термодинамічних рівнянь для рівноважного складу полікомпонентної системи має єдине рішення, яке відповідає істинній термодинамічній рівновазі цієї системи за заданих елементного складу, температури та тиску. На підставі проведених розрахунків Юрій Васильович визначив глибини утворення нафти в термодинамічних умовах верхньої мантії Землі.

Із 80-х років ХХ ст. Юрій Стефанік з групою вчених відділу проблем геотехнології горючих копалин ІГГГК працює над проблемою перероблення некондиційних вугільних пластів у газове і рідке паливо. Результатом плідної багаторічної праці стала монографія “Геотехнология некондиционных твердых топлив”, у якій уперше показано принципову можливість отримання горючого газу з некондиційних та забалансових вугільних родовищ (тонко- і багатопластових, високозольних, обводнених, з невеликими запасами вугілля, глибокостанурених та ін.), непридатних для шахтного видобутку. Юрій Стефанік обґрунтував, що підземна газифікація таких покладів є значно дешевшою і може зробити корисний і вагомий внесок в енергетичне господарство України.

1990 р. наукові розробки Ю. Стефаніка завершилися докторською дисертацією “Газификация некондиционных твердых топлив”, у якій було розроблено базову геотехнологію підземної газифікації твердих палив з теплою згорання газу. Ця геотехнологія вирішила низку надзвичайно важливих питань підземної газифікації.

2009 р. Ю. В. Стефанику присуджено вчене звання професора.

Діапазон наукових інтересів Ю. Стефаника був дуже широким – від плазмових технологій до геології нафти і газу, статистичної фізики, термодинаміки багатокомпонентних систем. Він є автором понад 200 наукових праць, у т. ч. 82 патентів України на винаходи. Під його безпосереднім науковим керівництвом захищено п'ять кандидатських дисертацій.

Юрій Васильович Стефаник багато сил і енергії віддавав розвитку науки: багато років він був керівником відділу проблем геотехнології горючих копалин ІГТГК НАН України, членом спеціалізованих рад із захисту докторських дисертацій, членом редакційної колегії журналу “Геологія і геохімія горючих копалин”, науковим керівником десятків науково-дослідницьких робіт.

Юрій Васильович був талановитим педагогом. Дар популярного пояснення складних наукових теорем, щирого і цікавого спілкування зі школярами та студентами, до яких він ставився як до рівних, високо оцінюють усі, хто його знав.

Передчасна смерть забрала від нас та родини видатного науковця, організатора та педагога, і просто добру людину, яка була відкритою до нових ідей, товариська, імпульсивна, а втім – доброзичлива та справедлива. Таким він залишиться у світлій пам'яті колег, серцях рідних і друзів, усіх, хто його знав та поважав.

За заповітом Юрія Васильовича поховали в рідному Яремче, на високій карпатській кручі, звідки видно його рідну хату та стрімкий Прут.

*Редакційна колегія журналу
“Геологія і геохімія горючих копалин”*

*Відділ геотехнології горючих копалин
ІГТГК НАН України*